

Xuân Vũ

Sài Gòn 89

TRÍCH TRONG TẬP TRUYỆN NGẮN: Thiên Đàng Treo Đút Dây

Viên trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị, Trung úy công an Phan Hồng Căn lau bầu:

"Hết Bể đến Bể Bầu! Cái đám dân Nam Kỳ này thật là bất trị, hễ bịt chỗ này nó xì chỗ kia. Rõ quân sớm đầu tối đánh. Không có chúng ông dzô, ai trị được chúng mày. Rõ uống cái huy hiệu Thành Đồng Tổ Quốc! Thảo nào Trung ương không cho đưa nào ghế ngon lành trong Chánh Phủ, Quốc Hội và Trung Ương Đảng là phải lắm. Con mụ già trâu hồi thời chống Mỹ thì làm Phó Tư lệnh, bây giờ lãnh chức vá yếm, ngoáy trâu cho lũ đàn bà, tên luật sư xách chiếu đi tòa vì tội ấy con nít thì cho giữ dưa, tên Trần Bật Đền ⁽¹⁾ thì cho xách dép ôm cặp cho Tổng bí thư! Để chúng nó vào Trung Ương thì chỉ dăm tuần là chúng nó xúi dân Nam Kỳ nổi loạn ngay."

Ý nghĩ hằn bị cắt ngang bởi tiếng gõ cửa. Hấn quát:

"Quào!"

"Thưa Trung úy, có mụ gì xin vào yết kiến!" Một anh lính đẩy cửa vào nói.

"Câm! Đồng chí xỏ tôi hả? Tôi là công an bạn của dân mà đồng chí gọi là "yết kiến" chẳng khắc mắng tôi là vua hả?"

"Dạ, em thấy nhà phê bình văn học Nguyễn Đăng Mạnh đã nói với đồng chí Tổng Bí Thư rằng chế độ ta hiện giờ là phong kiến kéo dài chớ chẳng có gì mới mẻ cả! Vậy Tổng Bí Thư là vua to, Trung úy là vua nhỏ đấy ạ!"

"Láo! Láo...áo!"

"Dạ, có báo đây ạ!"

"Báo gì?"

"Dạ, báo Văn Nghệ!"

"Tưởng báo nào chứ báo đó là báo chống đảng. Thằng Tổng Biên Tập bị cách chức và tổng giam rồi!... Bà nào muốn vào yết kiến, ủa... gặp tôi?" Hẳn gặng hỏi người lính.

"Lại cái đám Băng Hai Bê bị xúi giục đến phàn nàn về mấy thằng Phường trưởng bắt nạt chứ gì? Bảo bà ta mai đến. Bây giờ tôi đang bận, nhưng mai nếu bà ta đến, cậu nói tôi đi vắng, cứ khắc lần."

Người lính gãi đầu, gãi tai:

"Dạ, em bảo thế rồi, nhưng bà ấy không đi cho ạ."

"Các Băng Hai Bê lộng hành đến giốn mặt chính quyền rồi."

Người lính ngơ ngác:

"Dạ, lại có các Băng Đảng mới xuất hiện nữa sao Trung úy?"

"Đám thằng Hùng Đại Bàng ở chợ Cầu Muối chuyên lột của người đi chợ giữa thanh thiên bạch nhật bằng dao "bấm bật lưỡi" cho nên người ta gọi là Băng Hai Bê. Mấy chuyện đó đảng dấu hết sao cậu biết rành thế?"

"Dạ, người cậu của em ở Hà Nội mới vào chơi đi xem cho biết Sài Gòn. Ông đi chợ Cầu Muối để mua đồ, chẳng may bị tụi Hai Bê chĩa dao vô bụng quát: "Muốn đâm ở bụng hay ở ngực?" Ông cậu em khiếp quá móc tiền đưa hết rồi ông ta chạy đi báo cáo đồn công an Cầu Muối. Các đồng chí ấy điều tra qua loa rồi bảo: Tốt nhất đừng đi chợ, nghe chưa? Đảng Cướp Thành Phố Hồ Chí Minh này cai trị dân chứ không phải đảng ta đâu. Lỡ ngớ là phèo ruột với chúng ngay!"

Anh lính nói tiếp:

"Dạ, trước đây em có nghe nói danh từ Ba Vê, Ba Dê, em tìm hiểu ra thì đó là tiếng chửi của dân Thành Đồng Tổ Quốc dành cho chúng ta. Ba Vê tức là Vào, Vét, Về, ba Dê tức Dài, Dở, Dóc. Vừa mới rồi lại có danh từ Ba Bê tức là Bậy, Bịt, Béo, chớ em có nghe danh từ Hai Bê đâu."

Anh lính tỏ vẻ ranh mãnh:

"Trông bà này beo béo, chắc bà ta thuộc đảng Ba Bê".

Viên Trung úy lắc:

"Không, mụ thuộc băng Hai Bê, tức là đám đàn bà thất nghiệp hóa ra hành khuất chuyên nghiệp đấy. Nó có hai cánh! Một cánh chuyên bế con nít để làm vật gọi cảm dễ xin xỏ, đó gọi là Băng Bế. Còn một cánh chuyên độn giẻ rách dưới áo làm như có chữa cũng để gọi cảm dễ kiếm ăn. Đó gọi là Băng Bâu. Hai Băng này lấy vỉa hè xã hội chủ nghĩa làm nhà. Chúng nằm ngủ trưa trật trước các cửa hàng tư nhân như ăn vạ. Buộc lòng người chủ phải ném cho chúng thứ gì để tổng chúng đi."

"Thế thì bà này không ở hai Băng đó rồi vì bà ta không có bầu cũng

không bế trẻ. Ngược lại còn ăn mặc sang trọng, tay đeo nhẫn, đồng hồ vàng..."

Trung úy trưởng phòng kêu lên và vỗ bàn:

"À thôi đúng rồi!"

"Dạ, đúng cái gì ạ?"

"Con mụ đầu cơ phạm pháp đến để được chấp pháp. Cho vào mau."

Người lính quay ra phòng trực. Quan trên chưa bóp, quan dưới đã nặn. Hăn nói ngay:

"Trung úy trưởng phòng đi vắng."

"Chú mày có muốn giữ chân chạy hiệu này hay muốn về Bắc?" Mụ béo quát.

"Trung úy bảo mai bà hãy đến!"

"Chú mày còn thiếu mua vải xô không, ta cho hai mét?"

Anh lính trở mắt nhìn mụ Béo sau hai cặp đối thoại ăn trét. Quả thật hăn mới chạy chọt được cái ghế thường trực ở đồn công an quận này mất hai cây. Cũng không phải cây của hăn, mà đó là do đường lối chánh sách chủ trương của đảng: Bóp nhanh, bóp mạnh, bóp chắc, bóp từ đầu đến chân không bỏ chỗ nào. Do đó, chỉ trong vòng 6 tháng hăn đã đạt kế hoạch nhà nước năm chục ngàn phần trăm, mà hai cây vàng đây chỉ là một phần nhỏ của cái gia tài anh ta do cái ghế thường trực này tậu ra. Nghe mụ Béo nói với giọng hách dịch, thì thẳng oắc con nhanh trí nhớ ngay.

"Trung úy đang bận. Hề... hề... bà chịu khó ngồi chơi mát tí!"

Hăn vừa nói vừa đứng dậy lôi chiếc ghế của hăn mời mụ Béo ngồi, nhưng có tiếng chuông gọi. Hăn biết ngay là bà này có móc ngoặc

với thủ trưởng hẳn nên đành trỏ lỗi cho mụ vào. Hẳn nhìn cái bóp dầm mụ kẹp giữa cánh tay trần trắng nõn ứ nức và hai ngọn đồi xệu xạo, hẳn tiếc thắm. Bóp hụt tức quá. Lần sau phải tìm cách khác mới hoàn thành kế hoạch. Mụ còn ra ra vào vào thì không tránh khỏi ta! Mụ béo vào văn phòng đóng trái cửa, không đợi mời, ngồi ngay và móc bóp lấy ra một cái hộp nhung đỏ niền bằng dây thun cũng đỏ, đưa cho Trung úy trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị và nói liền:

"Mấy hôm rày hễ quá Trung úy. Tụi nhái mới làm được một cú buổi sáng. Phải vung chưởng độc mới ăn."

"Ờ, ờ, chúng nó cũng áp dụng đổi mới tư duy rồi đó!" Vừa nói Trung úy Bảo Vệ Chính Trị vừa kéo ngăn buya rô cho cái hộp vào và đóng lại. Mụ Béo nói:

"Mấy lần trước em nộp hội hơi chậm, Trung úy đừng phiền nhá. Lần này Trung úy cất luôn cái hộp đi, không phải chia theo kiểu 3-3-3 như trước nữa."

"Phiền gì mà phiền. Làm ăn lâu dài mà. Tôi là người dễ tính nhất quận này."

Mụ Béo tiếp:

"Tụi nhái có đề nghị với em như thế này, đâu Trung úy xét thử coi!"

"Đề nghị gì?"

"Đề nghị là khi người nhà đuổi theo bọn nhái thì chỉ đuổi lấy lệ thôi, đừng có đuổi nột lăm! Nhất là đừng có bắn. Dù biết là bắn chỉ thiên, nhưng trong lúc chạy thoát thân, chúng nó hoảng hốt tưởng người nhà đuổi thiệt, bắn thiệt, chúng nó bắn trả lại có khi giả hóa ra thiệt đó Trung úy."

"Ờ, ờ, để tôi dặn bọn người nhà nhé! Nhưng bà cũng nhớ bảo bọn nhái dù có bị đuổi riết bắn rát thế nào cũng chỉ là đóng kịch để che mắt thế gian thôi, đừng có bắn trả. Dù có bị bắt về đồn chúng tôi cũng có cách tha kia mà. Cái chính là... hề hề". Trung úy Bảo Vệ Chính Trị vỗ vỗ trên mặt bàn ngay chỗ ngăn kéo vừa đẩy vô "là cái này!".

Mụ Béo đứng dậy đi ra, không chào kiếu lui. Giống y như mua bán ở mậu dịch, hai bên không cần phải lễ độ gì với nhau cả. Cái chính là cái ấy. Lễ độ ích gì. Xứ xã hội chủ nghĩa không cần lễ độ với nhau. Trung úy Trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị Phan Hồng Căn khóa trái cửa và trở lại bàn. Trung úy dọn hết mọi giấy tờ, kế hoạch, dự án, công việc hàng ngày, các vấn đề cấp bách mà Trung úy đã ghi trên bản Nhật ký trước mặt. Dọn hết! Cái chính là cái ấy. Tất cả các cái đều dẫn tới cái này. Không cái nào bằng cái này. Bao nhiêu lần rồi mụ Béo đến nộp. Mụ là con người sòng phẳng ăn chia đàng hoàng. Lại còn thêm thắt nợ kia. Có thừa chứ không thiếu. Trung úy kéo ngăn tủ, lấy cái hộp nhung đỏ đặt trên bàn. Ôi chào, sao lần này mụ vẽ vời thế. Hẳn vừa mở dây thun vừa đoán. Chắc phải món gì bằng kim loại. Không phải giấy bạc. Nếu giấy bạc thì phải mang bao. Kim loại nhẹ nhàng gọn ghẽ hơn. Trung úy Phan Hồng Căn mở nắp hộp. Hẳn kêu lên một tiếng rất khế. Đáng lẽ hẳn phải rống to lên như ngày xưa Hồ Chủ tịch muôn năm vậy, nhưng hẳn sợ tên thường trực nghe chạy vào tông cửa cấp cứu. Hẳn trợn mắt nhìn chiếc nhẫn. Nhưng chiếc nhẫn còn đeo trên ngón tay. Ngón tay co quắp như chữ C, đủ 3 lóng. Máu vừa khô. Trung úy Bảo Vệ Chính Trị nhần mặt, ním

mũi cầm ngón tay lên vuốt một cái mạnh, lấy chiếc nhẫn, quơ tờ giấy lau, đút túi, lấy tờ báo mới chưa đọc gói năm bảy lượt cái ngón tay, niền bằng khoanh dây thun vút vào xột, yên tâm chiều nay nó sẽ nằm ngoài bãi rác. Tất cả mọi việc chỉ xảy ra trong vòng vài chục giây đồng hồ với bàn tay nhà nghề: "Quái lạ, sao mụ lại chơi cái trò này. Để thử thần kinh ta chẳng? Cũng được, không sao, cái chính không phải là cái đó mà là cái này."

Chưa tan sở, nhưng Trung úy Trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị thót lên Honda về nhà... V2. Đi đến ngõ hẻm Nguyễn Thị Thập ⁽²⁾ đáng lý rẽ vào hẻm lại vọt thẳng đến nhà V3. V4 sẽ là mụ Béo này, nhưng chưa chài được. Nếu được công tác sẽ phát to. Hắn vừa chạy toong toong vừa cười thầm: Trong kháng chiến chống Pháp đồng chí Lê Duẩn có nói: "Mắt nhân dân là mắt khóm" nghĩa là dân rất sáng suốt nhìn bề nào cũng thấy vì có cả mắt ở sau lưng. Nhờ có mắt khóm nên lúc vào Nam công tác, đồng chí ấy được bà vợ bé thứ nhất ở khu 9 và đến ngày theo Bác đồng chí tính sổ được bảy bà. Ta cũng mắt khóm và nhờ noi gương đồng chí nhưng tài hèn đức mỏng chỉ mới kiếm được mới có ba. Đúng ra là nhờ cái Honda này. Nếu có mắt khóm mà không có Honda thì cũng khó chài các mụ. Nhân dân anh hùng có nói: "*Ba năm dự đổ không bằng tiếng nổ Honda*". Quả có đúng y như rằng thật ở cái chế độ xã hội chủ nghĩa này.

Hắn vừa rẽ vào ngõ nhà V3 thì đụng đứa con gái lớn của hắn từ trong đó đi ra. Trông thấy bố, nó kêu gào lên:

"Bố đi đâu? Bố đi đâu?"

"Gì thế hở?" Hắn thẳng gấp "Mày đi đâu đây?"

"Mẹ chết rồi! Con đến cơ quan thì bố vừa đi. Con đến đây..."

"Hả, hả. Mi có điên không?"

"Bố chở con ngay lên nhà thương!"

"Nhà thương nào?"

"Bố cứ chạy đi, rồi con chỉ đường."

"Nhà thương không có tên hả?" Trung úy Căn quát.

"Nhà thương Cầu Muối, ủa nhà thương Cầu Ông Lãnh."

"Làm gì có hai cái nhà thương đó!" Trung úy Căn đã ra tới đường lớn quát om.

Con bé nói:

"Queo ngã này."

"Rồi sao nữa?"

"Ở Phòng Y tế quận mình."

"Mẹ mà làm sao?"

"Bị tui du côn Cầu Muối chặt đứt tay."

"Láo! Cầu Muối là quê hương xuất thân của Thủ Tướng Phạm Hùng. Khi vừa giải phóng Thủ Tướng đã về thăm tàn dư các băng đảng của ông. Họ đã mang gươm súng ra bái lạy xin theo chính nghĩa và xin cộng tác với Tổ sư du côn Cầu Muối ⁽³⁾ nay đã làm tới Tể tướng."

"Bố về coi! Đây kìa, má nằm trong đó."

Bà Trung úy nằm thêm thiếp trên giường, cườm tay bó một cục thù nộ như dùi trống trắng lố. Trung úy Căn nom xuống gương mặt xanh lét của bà vợ:

"U nó có khỏe không? Làm sao thế này."

"Đấy, bố thấy chưa?"

Trung úy hỏi mấy câu liên tiếp nữa nhưng bà vợ không trả lời cũng không mở mắt. Hắn đi vào bên trong hỏi viên y tá. Ông này nói vắn tắt:

"Tôi vừa mới băng xong. Máu chảy suốt từ chợ Cầu Muối về đến đây, không có ai băng bó gì sốt. Động mạch chính bị đứt..."

"Các anh phục vụ nhân dân thế đó hả?"

"Ông đừng có lên mặt. May cho bà ấy là nước bạn Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Tiệp Khắc mới viện trợ một ít bông băng và thuốc đỏ mới có cái mà băng vết thương kia. Nếu không thì xé quần áo của bà ấy ra mà buộc."

"Bà ấy đi đâu thế?"

"Anh xích lô bảo là anh ta chở bà chạy vô chợ Cầu Muối. Trời nắng nên xe kéo mui lên. Đường ổ gà và người đi loạn xạ nên anh vừa đạp thật chậm vừa đạp chuông. Bất ngờ một chiếc Honda rẽ tới. Tên ngồi băng sau chém một nhát. Cánh tay của bà đang vịn vào xe để khỏi bị xóc mạnh vì xe sụp ổ gà. Cườm tay rơi xuống, tên này cúi xuống nhặt và xe vọt như bay."

"Vậy là mất cái đồng hồ Xây-cô-nữ một cửa sổ, ba kim và hai chiếc cà rá, một chiếc trơn, một chiếc có nhận hột xoàn." Trung úy Căn tiếp "Đây là chương mới của bọn nhái quái. Được rồi để đó cho tôi! Tôi tóm hết cả nút ngay bây giờ."

"Bố phải bắt cho được để con xem mặt chúng nó vẫn vẹn thế nào mà ác thế!"

"Con không phải lo. Con ở đây chăm sóc mẹ con, bố sẽ bắt chúng nó và chặt tay thẳng chặt tay mẹ con để ráp đên cho mẹ con."

Trung úy Căn, Trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị đồn Công an quận X phóng Honda về sở. Hẳn trình Đại úy Trưởng đồn sự việc vừa rồi và xin cầm quân đi càn quét. Đại úy Trưởng đồn là một con hạm tiếng tăm như cồn. Nghe trình bày Đại úy hỏi gặng thuộc cấp:

"Sao bữa nay Trung úy hăng hái vậy?"

"Báo cáo Đại úy vì nhân dân quên mình ạ!" (4)

"Sao những lần trước Trung úy ngó lơ cho các băng đảng khác thoát thân dễ dàng vậy."

"Dạ... dạ..." Trung úy Trưởng phòng Bảo Vệ nói ngay "Đại úy hiểu tại sao mà."

"Tôi hỏi vậy thôi chứ sao không hiểu... Mụ Béo thế nào?"

"Dạ... dạ... Mụ ta rất đàng hoàng đấy ạ."

"Vậy đồng chí đâu cần gì hơn!... Cái chính là cái ấy. Vừa rồi mụ đưa bao nhiêu?"

"Dạ có cái hộp đựng món quà."

"Quà gì? Sao tôi chưa được... phòng xét nghiệm báo cáo?"

"Dạ cái quà lạ lắm!"

Trung úy Căn chạy đi và trở lại ngay với gói giấy nhật trình trong tay. Hẳn vừa mở vừa đưa cho Đại úy Trưởng đồn. Cái ngón tay co quắp như cái mõm liềm trên cờ vô sản. Nó đã có mùi. Viên Đại úy liếc qua, gói lại ném phạch vào thùng rác ở góc phòng rồi hất hàm:

"Còn cái gì khác không?"

"Dạ chỉ có thế thôi!"

"Cái nhăn còn lẫn khuyết trên da!"

Trung úy Căn xanh mặt ấp a ấp úng nhưng viên Đại úy rộng lượng

hải hà:

"Đừng bao giờ nghĩ là cấp trên mù. Thôi được đồng chí đem một "bê" (5) đi ráp Cầu Muối. Báo cáo kết quả trước giờ tan sở về nhà riêng tôi."

Trung úy chào rồi quay về phòng nai nịt dắt một Trung đội đi công tác. Chợ Cầu Muối to gấp 10 lần chợ Hàng Bè, năm chục lần chợ Hàng Da và ba chục lần chợ Hôm, một Trung đội đi vào như muối bỏ biển. Hắn cho đưa mụ Béo tới nhìn mặt những người bị bắt gom lại ngồi chồm hổm giữa chợ, nhưng mất cả giờ mụ chưa điểm được mặt ai. Hắn cho đưa mụ Béo vào một căn nhà đóng kín cửa và hạch hỏi: "Bà có mách nó trốn không?"

"Không ạ. Nó giao lễ vật rồi đông mất."

"Sào huyết bọn nó ở đâu?"

"Dạ, điều tối kỵ nhất của chúng nó là mình tìm biết sào huyết của chúng!"

"Nó có hẹn bao giờ tới gặp bà nữa không?"

"Dạ bao giờ nó ăn hàng được thì nó tới. Một ngày hai lần cũng có. Lắm khi cả tuần."

"Bà nhớ rõ mặt mày thằng ấy không?"

"Dạ nhớ, nhưng mà thằng giao hàng cho tôi chưa hẳn là thằng chặt tay lấy nhẫn."

Hắn trở ra cho bắt tất cả thanh niên, thiếu niên, đàn bà có con, đàn bà có chữa. Quốc hận không nặng bằng thù cá nhân. Việc nhà cao hơn công tác. Đó là luân lý của thời đại này. Nếu vợ đồng chí Tổng Bí thư lâm nạn chưa chắc hẳn đã quyết tử bổ ráp như vậy. Hắn rút

quân trước giờ tan sở để báo cáo cho Trưởng đồn: Kết quả là cái hột vịt lộn thum thum. Hấn rời sở, phóng xe tới thẳng phòng y tế thăm bà vợ. Mụ vợ đã mở mắt. Hấn âu yếm khuyên dút vài câu rồi đi đến nhà V3 ăn tiệc sinh nhật thẳng con trai riêng của mụ, nhưng vừa thót lên xe thì con gái tới.

"Thằng Mạnh đã về chưa?" Hấn hỏi.

"Ảnh chưa về."

"Đi học gì về trễ thế? Lâu nay bố có cảm tưởng là nó không có đến trường. Con thấy sao?"

"Ảnh học giỏi lắm chứ ba. Ảnh khoe với con mấy cái giấy khen."

"Ừ nó khá lắm! Bố định sau khi nó học hết lớp 10 đậu hay không đậu gì bố cũng cho nó đi Liên Xô."

"Hể ảnh học giỏi thì được đi chứ gì bố phải lo bố?"

"Không phải vậy đâu con! Phải có cây. Cây cao đi sớm, được chỗ tốt. Cây ít bị ngâm mục xác không đi được, có đi được thì đi nước tẹp nhẹp con hiểu không? Con chưa hiểu thì sau này sẽ hiểu."

Nói xong Trung úy nổ máy xe. Đưa con gái níu lại. Hấn bảo hấn đi lo phương tiện chở mẹ nó đi nhà thương. Trung úy chép miệng:

"Phải ít nhất là một cây mới được giường riêng đó con. Không cây nó để nằm chung giường với bệnh nhân khác."

Nhưng Trung úy bận bảo vệ chính trị, đi bảo vệ chính trị say mê quá mức yêu cầu cho nên tới khuya mới về tới nhà mà phương tiện chưa có. Trung úy đi tắm rửa thật lâu và sau khi nôn một đồng to trong nhà tắm. Trung úy mới vào giường ngủ. Vừa lên giường chợp mắt thì điện thoại ở đầu giường reo. Người gọi hấn là nhân viên phòng Chấp

pháp. Tên này cho hẳn hay rằng gã du đảng Cầu Muối bị tóm. Trung úy Hồng Căn quát:

"Dần một trận cho nhừ ra rồi tôi đến, tôi trực tiếp phỏng vấn. Đánh kịch liệt. Dùng đồ độc của Liên Xô nghe chưa! Nếu hẳn ngoan cố tôi sẽ có cách trị!"

Nói xong hẳn gác điện thoại nhắm mắt ngủ. Nhưng trăn trở mãi không sao chợp mắt được. Một chập hẳn ngồi dậy mặc quần áo. Trước khi đi hẳn còn đập cửa phòng con gái hỏi:

"Thằng Mạnh về chưa?"

"Dạ...ạ về... ề rồi."

Hẳn phóng xe tới cơ quan. Hẳn đi ngay vào phòng Chấp pháp hỏi người nhân viên:

"Có đập cho nó một trận không?"

"Dạ thưa Trung úy em nện kỹ ạ. Lỡ tay làm thằng nhỏ gãy hai cái răng."

"Tốt. Đem nó tới đây."

Người nhân viên đi một chốc trở lại với một cậu thanh niên tay còng ngoặc ra sau, đầu gục như gà toi.

"Mày có phải là thằng chặt tay người đàn bà ở chợ Cầu Muối không?"

Trung úy Bảo Vệ Chính Trị đập bàn quát, lại quát, lại gặng hỏi hai ba lần, gã du đảng vẫn không đáp. Người nhân viên tổng cho gã một quả vào hông làm gã ngã lăn rồi chấn hai ba cái gót vào cổ. Trung úy Bảo Vệ Chính Trị bảo nện thêm và làu bàu:

"Cho mày bỏ mẹ mày!"

Bất thành linh gã thiếu niên ngược lên nhìn trân trân kẻ vừa chửi.

Trung úy Bảo Vệ Chính Trị giơ tay ôm mặt kêu rú lên:

"Trời ơi!... Trời ơi!!!"

Người nhân viên chưa biết chuyện gì thì có tiếng đấm cửa. Hắn bước lại mở cửa. Một người con gái vọt vào hốt hãi:

"Ba ôi ba, má mệt lắm. Phòng y tế kêu nói má muốn gặp anh Mạnh."

"Sao hồi này mày bảo tao là nó về rồi? Hử?"

"Con nói cho ba khỏi lo. Ba đi tìm ảnh đi ba, má muốn gặp ảnh... lần cuối cùng!"

Viên Trung úy Bảo Vệ Chính Trị hất hàm:

"Nò kia kìa! Bảo nó tao còn cái Xây-cô-năm-cửa đây, chặt luôn cho đủ bộ rồi hãy dắt nó đi tới gặp má mày!"

1989

1. Hồn danh của dân Sài Gòn tặng cho Trần Bạch Đằng vì tính phóng khoáng của ông ta, cái gì cũng bật đèn xanh cho qua.
2. Tên mục giả trầu Nguyễn Thị Thập, bù nhìn giữ dưa trung ương trên 30 năm vừa chết vì bệnh đau tim... tim hay khủng hoảng thừa gì đó, được lấy tên đặt cho một hẻm nhỏ ở Sài Gòn.
3. Dân tập kết tặng cho Phạm Hùng hồn danh Tư Cầu Muối vì tính ngang ngạnh và lỗ mãng của y.
4. "Vì nhân dân quên mình" là bài hát của quân đội Việt cộng.

Xuân Vũ

Thiên Đàng Treo Đứt Dây

Sàigòn 89

Niên trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị, Trung úy công an Phan Hồng Căn lau bầu:

"Hết Bể đến Bể Bầu! Cái đám dân Nam Kỳ này thật là bất trị, hễ bịt chỗ này nó xì chỗ kia. Rõ quân sớm đầu tối đánh. Không có chúng ông dzô, ai trị được chúng mày. Rõ uống cái huy hiệu Thành Đồng Tổ Quốc! Thảo nào Trung ương không cho đưa nào ghế ngon lành trong Chánh Phủ, Quốc Hội và Trung Ương Đảng là phải lắm. Con mụ già trâu hồi thời chống Mỹ thì làm Phó Tư lệnh, bây giờ lãnh chức vá yếm, ngoáy trâu cho lũ đàn bà, tên luật sư xách chiếu đi tòa vì tội ấy con nít thì cho giữ dưa, tên TrầnBAT Đền ⁽¹⁾ thì cho xách dép ôm cặp cho Tổng bí thư! Để chúng nó vào Trung Ương thì chỉ dăm tuần là chúng nó xúi dân Nam Kỳ nổi loạn ngay."

Ý nghĩ hăn bị cắt ngang bởi tiếng gõ cửa. Hăn quát:

"Quào!"

"Thưa Trung úy, có mụ gì xin vào yết kiến!" Một anh lính đẩy cửa vào nói.

"Câm! Đồng chí xỏ tôi hả? Tôi là công an bạn của dân mà đồng chí

gọi là "yết kiến" chẳng khắc mắng tôi là vua hủ?"

"Dạ, em thấy nhà phê bình văn học Nguyễn Đăng Mạnh đã nói với đồng chí Tổng Bí Thư rằng chế độ ta hiện giờ là phong kiến kéo dài chớ chẳng có gì mới mẻ cả! Vậy Tổng Bí Thư là vua to, Trung úy là vua nhỏ đấy ạ!"

"Láo! Lá...áo!"

"Dạ, có báo đây ạ!"

"Báo gì?"

"Dạ, báo Văn Nghệ!"

"Trường báo nào chứ báo đó là báo chống đảng. Thằng Tổng Biên Tập bị cách chức và tổng giam rồi!... Bà nào muốn vào yết kiến, ủa... gặp tôi?" Hân gặng hỏi người lính.

"Lại cái đám Băng Hai Bê bị xúi giục đến phàn nàn về mấy thằng Phường trưởng bắt nạt chứ gì? Bảo bà ta mai đến. Bây giờ tôi đang bận, nhưng mai nếu bà ta đến, cậu nói tôi đi vắng, cứ khắc lần."

Người lính gãi đầu, gãi tai:

"Dạ, em bảo thế rồi, nhưng bà ấy không đi cho ạ."

"Các Băng Hai Bê lộng hành đến gần mặt chính quyền rồi."

Người lính ngơ ngác:

"Dạ, lại có các Băng Đảng mới xuất hiện nữa sao Trung úy?"

"Đám thằng Hùng Đại Bàng ở chợ Cầu Muối chuyên lột của người đi chợ giữa thanh thiên bạch nhật bằng dao "bấm bặt lưỡi" cho nên người ta gọi là Băng Hai Bê. Mấy chuyện đó đảng dấu hết sao cậu biết rành thế?"

"Dạ, người cậu của em ở Hà Nội mới vào chơi đi xem cho biết

Sàigòn. Ông đi chợ Cầu Muối để mua đồ, chẳng may bị tụi Hai Bê chĩa dao vô bụng quát: "Muốn đâm ở bụng hay ở ngực?" Ông cậu em khiếp quá móc tiền đưa hết rồi ông ta chạy đi báo cáo đồn công an Cầu Muối. Các đồng chí ấy điều tra qua loa rồi bảo: Tốt nhất đừng đi chợ, nghe chưa? Đảng Cướp Thành Phố Hồ Chí Minh này cai trị dân chứ không phải đảng ta đâu. Lớ ngớ là phèo ruột với chúng ngay!"

Anh lính nói tiếp:

"Dạ, trước đây em có nghe nói danh từ Ba Vê, Ba Dê, em tìm hiểu ra thì đó là tiếng chửi của dân Thành Đồng Tổ Quốc dành cho chúng ta. Ba Vê tức là Vào, Vét, Vê, ba Dê tức Dài, Dở, Dóc. Vừa mới rồi lại có danh từ Ba Bê tức là Bậy, Bịt, Béo, chớ em có nghe danh từ Hai Bê đâu."

Anh lính tỏ vẻ ranh mãnh:

"Trông bà này beo béo, chắc bà ta thuộc đảng Ba Bê".

Viên Trung úy lắc:

"Không, mụ thuộc băng Hai Bê, tức là đám đàn bà thất nghiệp hóa ra hành khuất chuyên nghiệp đấy. Nó có hai cánh! Một cánh chuyên bế con nít để làm vật gọi cảm dễ xin xỏ, đó gọi là Băng Bế. Còn một cánh chuyên độn giẻ rách dưới áo làm như có chửa cũng để gọi cảm dễ kiếm ăn. Đó gọi là Băng Bầu. Hai Băng này lấy vỉa hè xã hội chủ nghĩa làm nhà. Chúng nằm ngủ trưa trật trước các cửa hàng tư nhân như ăn vạ. Buộc lòng người chủ phải ném cho chúng thứ gì để tổng chúng đi."

"Thế thì bà này không ở hai Băng đó rồi vì bà ta không có bầu cũng không bế trẻ. Ngược lại còn ăn mặc sang trọng, tay đeo nhẫn, đồng

hồ vàng..."

Trung úy trưởng phòng kêu lên và vỗ bàn:

"À thôi đúng rồi!"

"Dạ, đúng cái gì ạ?"

"Con mụ đầu cơ phạm pháp đến để được chấp pháp. Cho vào mau."

Người lính quay ra phòng trực. Quan trên chưa bóp, quan dưới đã nặn. Hăn nói ngay:

"Trung úy trưởng phòng đi vắng."

"Chú mày có muốn giữ chân chạy hiệu này hay muốn về Bắc?" Mụ béo quát.

"Trung úy bảo mai bà hãy đến!"

"Chú mày còn phiếu mua vải sô không, ta cho hai mét?"

Anh lính trố mắt nhìn mụ Béo sau hai cặp đối thoại ăn trét. Quả thật hăn mới chạy chọt được cái ghế thường trực ở đồn công an quận này mất hai cây. Cũng không phải cây của hăn, mà đó là do đường lối chánh sách chủ trương của đảng: Bóp nhanh, bóp mạnh, bóp chắc, bóp từ đầu đến chân không bỏ chỗ nào. Do đó, chỉ trong vòng 6 tháng hăn đã đạt kế hoạch nhà nước năm chục ngàn phần trăm, mà hai cây vàng đây chỉ là một phần nhỏ của cái gia tài anh ta do cái ghế thường trực này tậu ra. Nghe mụ Béo nói với giọng hách dịch, thì thẳng oắc con nhanh trí nhớ ngay.

"Trung úy đang bận. Hề... hề... bà chịu khó ngồi chơi mát tí!".

Hăn vừa nói vừa đứng dậy lôi chiếc ghế của hăn mời mụ Béo ngồi, nhưng có tiếng chuông gọi. Hăn biết ngay là bà này có móc ngoặc với thủ trưởng hăn nên đành trở lỗi cho mụ vào. Hăn nhìn cái bóp

đầm mù kẹp giữa cánh tay trần trắng nõn ú núc và hai ngọn đồi xệ xạo, hăn tiếc thắm. Bóp hụt tức quá. Lần sau phải tìm cách khác mới hoàn thành kế hoạch. Mụ còn ra ra vào vào thì không tránh khỏi ta! Mụ béo vào văn phòng đóng trái cửa, không đợi mời, ngồi ngay và móc bóp lấy ra một cái hộp nhung đỏ niền bằng dây thun cũng đỏ, đưa cho Trung úy trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị và nói liền:

"Mấy hôm rày hẻo quá Trung úy. Tụi nhái mới làm được một cú buổi sáng. Phải vung chưởng độc mới ăn."

"Ờ, ờ, chúng nó cũng áp dụng đổi mới tư duy rồi đó!" Vừa nói Trung úy Bảo Vệ Chính Trị vừa kéo ngăn buya rô cho cái hộp vào và đóng lại. Mụ Béo nói:

"Mấy lần trước em nộp hội hơi chậm, Trung úy đừng phiền nhá. Lần này Trung úy cất luôn cái hộp đi, không phải chia theo kiểu 3-3-3 như trước nữa."

"Phiền gì mà phiền. Làm ăn lâu dài mà. Tôi là người dễ tính nhất quận này."

Mụ Béo tiếp:

"Tụi nhái có đề nghị với em như thế này, đâu Trung úy xét thử coi!"

"Đề nghị gì?"

"Đề nghị là khi người nhà đuổi theo bọn nhái thì chỉ đuổi lấy lệ thôi, đừng có đuổi nột lăm! Nhất là đừng có bắn. Dù biết là bắn chỉ thiên, nhưng trong lúc chạy thoát thân, chúng nó hoảng hốt tưởng người nhà đuổi thiệt, bắn thiệt, chúng nó bắn trả lại có khi giả hóa ra thiệt đó Trung úy."

"Ờ, ờ, để tôi dặn bọn người nhà nhé! Nhưng bà cũng nhớ bảo bọn

nhái dù có bị đuổi riết bắn rát thế nào cũng chỉ là đóng kịch để che mắt thế gian thôi, đừng có bắn trả. Dù có bị bắt về đồn chúng tôi cũng có cách tha kia mà. Cái chính là... hề hề". Trung úy Bảo Vệ Chính Trị vỗ vỗ trên mặt bàn ngay chỗ ngăn kéo vừa đẩy vô "là cái này!".

Mụ Béo đứng dậy đi ra, không chào kiểu lui. Giống y như mua bán ở mậu dịch, hai bên không cần phải lễ độ gì với nhau cả. Cái chính là cái ấy. Lễ độ ích gì. Xứ xã hội chủ nghĩa không cần lễ độ với nhau. Trung úy Trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị Phan Hồng Căn khóa trái cửa và trở lại bàn. Trung úy dọn hết mọi giấy tờ, kế hoạch, dự án, công việc hàng ngày, các vấn đề cấp bách mà Trung úy đã ghi trên bản Nhật ký trước mặt. Dọn hết! Cái chính là cái ấy. Tất cả các cái đều dẫn tới cái này. Không cái nào bằng cái này. Bao nhiêu lần rồi mụ Béo đến nộp. Mụ là con người sòng phẳng ăn chia đàng hoàng. Lại còn thêm thắt nọ kia. Có thừa chứ không thiếu. Trung úy kéo ngăn tủ, lấy cái hộp nhung đỏ đặt trên bàn. Ôi chào, sao lần này mụ vẽ vời thế. Hẳn vừa mở dây thun vừa đoán. Chắc phải món gì bằng kim loại. Không phải giấy bạc. Nếu giấy bạc thì phải mang bao. Kim loại nhẹ nhàng gọn ghẽ hơn. Trung úy Phan Hồng Căn mở nắp hộp. Hẳn kêu lên một tiếng rất khế. Đáng lẽ hẳn phải rống to lên như ngày xưa Hồ Chủ tịch muôn năm vậy, nhưng hẳn sợ tên thường trực nghe chạy vào tông cửa cấp cứu. Hẳn trợn mắt nhìn chiếc nhẫn. Nhưng chiếc nhẫn còn đeo trên ngón tay. Ngón tay co quắp như chữ C, đủ 3 lóng. Máu vừa khô. Trung úy Bảo Vệ Chính Trị nhăn mặt, ním mũi cầm ngón tay lên vuốt một cái mạnh, lấy chiếc nhẫn, quơ tờ giấy

lau, đút túi, lấy tờ báo mới chưa đọc gói năm bảy lượt cái ngón tay, niền bằng khoanh dây thun vút vào xột, yên tâm chiều nay nó sẽ nằm ngoài bãi rác. Tất cả mọi việc chỉ xảy ra trong vòng vài chục giây đồng hồ với bàn tay nhà nghề: "Quái lạ, sao mụ lại chơi cái trò này. Để thử thần kinh ta chẳng? Cũng được, không sao, cái chính không phải là cái đó mà là cái này."

Chưa tan sở, nhưng Trung úy Trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị thót lên Honda về nhà... V2. Đi đến ngõ hẻm Nguyễn Thị Thập ⁽²⁾ đáng lý rẽ vào hẻm lại vọt thẳng đến nhà V3. V4 sẽ là mụ Béo này, nhưng chưa chài được. Nếu được công tác sẽ phát to. Hắn vừa chạy toong toong vừa cười thầm: Trong kháng chiến chống Pháp đồng chí Lê Duẩn có nói: "Mắt nhân dân là mắt khóm" nghĩa là dân rất sáng suốt nhìn bề nào cũng thấy vì có cả mắt ở sau lưng. Nhờ có mắt khóm nên lúc vào Nam công tác, đồng chí ấy được bà vợ bé thứ nhất ở khu 9 và đến ngày theo Bác đồng chí tính sổ được bảy bà. Ta cũng mắt khóm và nhờ noi gương đồng chí nhưng tài hèn đức mỏng chỉ mới kiếm được mới có ba. Đúng ra là nhờ cái Honda này. Nếu có mắt khóm mà không có Honda thì cũng khó chài các mụ. Nhân dân anh hùng có nói: "*Ba năm dụ dỗ không bằng tiếng nổ Honda*". Quả có đúng y như rằng thật ở cái chế độ xã hội chủ nghĩa này.

Hắn vừa rẽ vào ngõ nhà V3 thì đụng đứa con gái lớn của hắn từ trong đó đi ra. Trông thấy bố, nó kêu gào lên:

"Bố đi đâu? Bố đi đâu?"

"Gì thế hở?" Hắn thẳng gấp "Mày đi đâu đây?"

"Mẹ chết rồi! Con đến cơ quan thì bố vừa đi. Con đến đây..."

"Hả, hả. Mi có điên không?"

"Bố chở con ngay lên nhà thương!"

"Nhà thương nào?"

"Bố cứ chạy đi, rồi con chỉ đường."

"Nhà thương không có tên hả?" Trung úy Căn quát.

"Nhà thương Cầu Muối, ủa nhà thương Cầu Ông Lãnh."

"Làm gì có hai cái nhà thương đó!" Trung úy Căn đã ra tới đường lớn quát om.

Con bé nói:

"Queo ngã này."

"Rồi sao nữa?"

"Ở Phòng Y tế quận mình."

"Mẹ mà làm sao?"

"Bị tụi du côn Cầu Muối chặt đứt tay."

"Láo! Cầu Muối là quê hương xuất thân của Thủ Tướng Phạm Hùng. Khi vừa giải phóng Thủ Tướng đã về thăm tàn dư các băng đảng của ông. Họ đã mang gươm súng ra bái lạy xin theo chính nghĩa và xin cộng tác với Tổ sư du côn Cầu Muối ⁽³⁾ nay đã làm tới Tể tướng."

"Bố về coi! Đây kìa, má nằm trong đó."

Bà Trung úy nằm thêm thiếp trên giường, cườm tay bó một cục thù nộ như dùi trống trắng lốp. Trung úy Căn nom xuống gương mặt xanh lét của bà vợ:

"U nó có khỏe không? Làm sao thế này."

"Đấy, bố thấy chưa?"

Trung úy hỏi mấy câu liên tiếp nữa nhưng bà vợ không trả lời cũng

không mở mắt. Hắn đi vào bên trong hỏi viên y tá. Ông này nói vắn tắt:

"Tôi vừa mới băng xong. Máu chảy suốt từ chợ Cầu Muối về đến đây, không có ai băng bó gì sốt. Động mạch chính bị đứt..."

"Các anh phục vụ nhân dân thế đó hả?"

"Ông đừng có lên mặt. May cho bà ấy là nước bạn Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Tiệp Khắc mới viện trợ một ít bông băng và thuốc đỏ mới có cái mà băng vết thương kia. Nếu không thì xé quần áo của bà ấy ra mà buộc."

"Bà ấy đi đâu thế?"

"Anh xích lô bảo là anh ta chở bà chạy vô chợ Cầu Muối. Trời nắng nên xe kéo mui lên. Đường ổ gà và người đi loạn xạ nên anh vừa đạp thật chậm vừa đạp chuông. Bất ngờ một chiếc Honda rẽ tới. Tên ngồi băng sau chém một nhát. Cánh tay của bà đang vịn vè xe để khỏi bị xóc mạnh vì xe sụp ổ gà. Cườm tay rơi xuống, tên này cúi xuống nhặt và xe vọt như bay."

"Vậy là mất cái đồng hồ Tây-cô-nữ một cửa sổ, ba kim và hai chiếc cà rá, một chiếc trôn, một chiếc có nhận hột xoàn." Trung úy Căn tiếp "Đây là chương mới của bọn nhái quái. Được rồi để đó cho tôi! Tôi tóm hết cả nút ngay bây giờ."

"Bố phải bắt cho được để con xem mặt chúng nó vẫn vẹn thể nào mà ác thế!"

"Con không phải lo. Con ở đây chăm sóc mẹ con, bố sẽ bắt chúng nó và chặt tay thẳng chặt tay mẹ con để ráp đên cho mẹ con."

Trung úy Căn, Trưởng phòng Bảo Vệ Chính Trị đồn Công an quận X

phóng Honda về sở. Hẳn trình Đại úy Trưởng đồn sự việc vừa rồi và xin cầm quân đi càn quét. Đại úy Trưởng đồn là một con hạm tiếng tăm như cồn. Nghe trình bày Đại úy hỏi gặng thuộc cấp:

"Sao bữa nay Trung úy hăng hái vậy?"

"Báo cáo Đại úy vì nhân dân quên mình ạ!" (4)

"Sao những lần trước Trung úy ngó lơ cho các băng đảng khác thoát thân dễ dàng vậy."

"Dạ... dạ..." Trung úy Trưởng phòng Bảo Vệ nói ngay "Đại úy hiểu tại sao mà."

"Tôi hỏi vậy thôi chứ sao không hiểu... Mụ Béo thế nào?"

"Dạ... dạ... Mụ ta rất đàng hoàng đấy ạ."

"Vậy đồng chí đâu cần gì hơn!... Cái chính là cái ấy. Vừa rồi mụ đưa bao nhiêu?"

"Dạ có cái hộp đựng món quà."

"Quà gì? Sao tôi chưa được... phòng xét nghiệm báo cáo?"

"Dạ cái quà lạ lắm!"

Trung úy Căn chạy đi và trở lại ngay với gói giấy nhật trình trong tay. Hẳn vừa mở vừa đưa cho Đại úy Trưởng đồn. Cái ngón tay co quắp như cái mồm liềm trên cờ vô sản. Nó đã có mùi. Viên Đại úy liếc qua, gói lại ném phạch vào thùng rác ở góc phòng rồi hất hàm:

"Còn cái gì khác không?"

"Dạ chỉ có thể thôi!"

"Cái nhăn còn lẩn khuyết trên da!"

Trung úy Căn xanh mặt ấp a ấp úng nhưng viên Đại úy rộng lượng hải hà:

"Đừng bao giờ nghĩ là cấp trên mù. Thôi được đồng chí đem một "bê" (5) đi ráp Cầu Muối. Báo cáo kết quả trước giờ tan sở về nhà riêng tôi."

Trung úy chào rồi quay về phòng nai nịt dắt một Trung đội đi công tác. Chợ Cầu Muối to gấp 10 lần chợ Hàng Bè, năm chục lần chợ Hàng Da và ba chục lần chợ Hôm, một Trung đội đi vào như muối bỏ biển. Hăn cho đưa mụ Béo tới nhìn mặt những người bị bắt gom lại ngồi chồm hổm giữa chợ, nhưng mất cả giờ mụ chưa điểm được mặt ai. Hăn cho đưa mụ Béo vào một căn nhà đóng kín cửa và hạch hỏi:

"Bà có mách nó trốn không?"

"Không ạ. Nó giao lễ vật rồi đông mất."

"Sào huyết bọn nó ở đâu?"

"Dạ, điều tối kỵ nhất của chúng nó là mình tìm biết sào huyết của chúng!"

"Nó có hẹn bao giờ tới gặp bà nữa không?"

"Dạ bao giờ nó ăn hàng được thì nó tới. Một ngày hai lần cũng có. Lắm khi cả tuần."

"Bà nhớ rõ mặt mày thằng ấy không?"

"Dạ nhớ, nhưng mà thằng giao hàng cho tôi chưa hăn là thằng chặt tay lấy nhẫn."

Hăn trở ra cho bắt tất cả thanh niên, thiếu niên, đàn bà có con, đàn bà có chữa. Quốc hận không nặng bằng thù cá nhân. Việc nhà cao hơn công tác. Đó là luân lý của thời đại này. Nếu vợ đồng chí Tổng Bí thư lâm nạn chưa chắc hăn đã quyết tử bố ráp như vậy. Hăn rút quân trước giờ tan sở để báo cáo cho Trưởng đồn: Kết quả là cái hột

vịt lộn thum thum. Hấn rời sở, phóng xe tới thẳng phòng y tế thăm bà vợ. Mụ vợ đã mở mắt. Hấn âu yếm khuyên dứt vài câu rồi đi đến nhà V3 ăn tiệc sinh nhật thẳng con trai riêng của mụ, nhưng vừa thót lên xe thì con gái tới.

"Thằng Mạnh đã về chưa?" Hấn hỏi.

"Ảnh chưa về."

"Đi học gì về trễ thế? Lâu nay bố có cảm tưởng là nó không có đến trường. Con thấy sao?"

"Ảnh học giỏi lắm chứ ba. Ảnh khoe với con mấy cái giấy khen."

"Ừ nó khá lắm! Bố định sau khi nó học hết lớp 10 đậu hay không đậu gì bố cũng cho nó đi Liên Xô."

"Hể ảnh học giỏi thì được đi chứ gì bố phải lo bố?"

"Không phải vậy đâu con! Phải có cây. Cây cao đi sớm, được chỗ tốt. Cây ít bị ngâm mục xác không đi được, có đi được thì đi nước tẹp nhẹp con hiểu không? Con chưa hiểu thì sau này sẽ hiểu."

Nói xong Trung úy nổ máy xe. Đưa con gái níu lại. Hấn bảo hấn đi lo phương tiện chở mẹ nó đi nhà thương. Trung úy chép miệng:

"Phải ít nhất là một cây mới được giường riêng đó con. Không cây nó để nằm chung giường với bệnh nhân khác."

Nhưng Trung úy bận bảo vệ chính trị, đi bảo vệ chính trị say mê quá mức yêu cầu cho nên tới khuya mới về tới nhà mà phương tiện chưa có. Trung úy đi tắm rửa thật lâu và sau khi nôn một đồng to trong nhà tắm. Trung úy mới vào giường ngủ. Vừa lên giường chợp mắt thì điện thoại ở đầu giường reo. Người gọi hấn là nhân viên phòng Chấp pháp. Tên này cho hấn hay rằng gã du đảng Cầu Muối bị tóm. Trung

úy Hồng Căn quát:

"Dần một trận cho nhừ ra rồi tôi đến, tôi trực tiếp phỏng vấn. Đánh kịch liệt. Dùng đồ độc của Liên Xô nghe chưa! Nếu hăn ngoan cố tôi sẽ có cách trị!"

Nói xong hăn gác điện thoại nhắm mắt ngủ. Nhưng trăn trở mãi không sao chợp mắt được. Một chập hăn ngồi dậy mặc quần áo.

Trước khi đi hăn còn đập cửa phòng con gái hỏi:

"Thằng Mạnh về chưa?"

"Dạ...ạ về... ề rồi."

Hăn phóng xe tới cơ quan. Hăn đi ngay vào phòng Chấp pháp hỏi người nhân viên:

"Có đập cho nó một trận không?"

"Dạ thưa Trung úy em nện kỹ ạ. Lỡ tay làm thằng nhỏ gãy hai cái răng."

"Tốt. Đem nó tới đây."

Người nhân viên đi một chốc trở lại với một cậu thanh niên tay còng ngoặc ra sau, đầu gục như gà toi.

"Mày có phải là thằng chặt tay người đàn bà ở chợ Cầu Muối không?"

Trung úy Bảo Vệ Chính Trị đập bàn quát, lại quát, lại gặng hỏi hai ba lần, gã du đảng vẫn không đáp. Người nhân viên tổng cho gã một quả vào hông làm gã ngã lăn rồi chấn hai ba cái gót vào cổ. Trung úy Bảo Vệ Chính Trị bảo nện thêm và làu bàu:

"Cho mày bỏ mẹ mày!"

Bất thành linh gã thiếu niên ngược lên nhìn trân trân kẻ vừa chửi.

Trung úy Bảo Vệ Chính Trị giơ tay ôm mặt kêu rú lên:

"Trời ơi!... Trời ơi!!!"

Người nhân viên chưa biết chuyện gì thì có tiếng đấm cửa. Hấn bước lại mở cửa. Một người con gái vọt vào hốt hãi:

"Ba ôi ba, má mệt lắm. Phòng y tế kêu nói má muốn gặp anh Mạnh."

"Sao hồi này mày bảo tao là nó về rồi? Hử?"

"Con nói cho ba khỏi lo. Ba đi tìm ảnh đi ba, má muốn gặp ảnh... lần cuối cùng!"

Viên Trung úy Bảo Vệ Chính Trị hất hàm:

"Nò kia kìa! Bảo nó tao còn cái Xây-cô-năm-cửa đây, chặt luôn cho đủ bộ rồi hãy dắt nó đi tới gặp má mày!"

1989

1. Hồn danh của dân Sài Gòn tặng cho Trần Bạch Đằng vì tính phóng khoáng của ông ta, cái gì cũng bật đèn xanh cho qua.
2. Tên mục giả trầu Nguyễn Thị Thập, bù nhìn giữ dưa trung ương trên 30 năm vừa chết vì bệnh đau tim... tim hay khủng hoảng thừa gì đó, được lấy tên đặt cho một hẻm nhỏ ở Sài Gòn.
3. Dân tập kết tặng cho Phạm Hùng hồn danh Tư Cầu Muối vì tính ngang ngạnh và lỗ măng của y.
4. "Vì nhân dân quên mình" là bài hát của quân đội Việt cộng.

Xuân Vũ

Thiên Đàng Treo Đứt Dây

Vợ Chồng Ông Phó Tiến Sĩ

I.

Phó tiến sĩ Phan Văn Dật, chủ nhiệm khoa văn trường Đại Học Sư Phạm ở thành phố Hồ Chí Minh không nghĩ rằng cái bằng cấp của mình lấy từ Đông Đức lại có giá đến thế. Ông được chọn vào tổ giữ xe đạp cho sinh viên trường đại học mà ông là giáo sư chủ nhiệm. Ông được chọn rất chóng vánh: trong vòng một tuần. Vì là Phó tiến sĩ lại còn đảm trách chủ nhiệm khoa. Ông là một trong 80 cán bộ giáo dục của nhà trường gồm có chủ nhiệm, phó chủ nhiệm khoa, tổ trưởng, hội đồng nhà trường được xét chọn và đã được giao cho công tác giữ xe đạp với một tương lai sáng lạn đi kèm mỗi xuất được 30 ngàn đồng một tháng. Chứ không sáng lạn à? Trong khi lương chính thức của chủ nhiệm khoa chỉ có 70 ngàn chẵn, lương của giám đốc chỉ hơn lương Phó tiến sĩ có 2 ngàn.

Bữa nay ông Phó tiến sĩ chủ nhiệm khoa Văn gặp ông Phó tiến sĩ khoa Lý Hóa ở đầu hẻm Minh Khê. Ông Phó tiến sĩ khoa Văn già hơn nên gọi ông Phó tiến sĩ khoa Lý Hóa bằng "chú":

- Kìa gánh thuốc lá và ổi chua, cóc xanh đi đâu thế chú?

- Còn đi đâu nữa! Sao hôm nay không đạp xích lô, ông anh?
 - Đổi Mới Tư Duy! Cặp chân còm hết nước nhờn rồi. Còn đẳng ấy dờ địa điểm à?
 - Tôi bị bà tổ trưởng tổ Đại Số tràn lấn một chỗ.
 - Ồ, tại sao có cái sự vô tổ chức đó?
 - Xã hội mình hiện giờ là xã hội vô tổ chức mà. Thằng nhà báo Anh, tên quái gì quên mất vừa đến thăm, tôi có đi phiên dịch, tôi hỏi cảm tưởng nó về Việt Nam xã nghĩa của mình như thế nào? Nó đáp một tiếng thôi, một tiếng nhưng còn hơn cả trái bom tấn trong thời chống Mỹ.
 - Tiếng gì mà dữ vậy? Ông quen miệng giảng văn, quen thói của nhà văn nên ông cường độ quá mức, rui lọt ra ngoại quốc, tụi bồi bếp ngụy nó bảo là mình chống chế độ, nói quá lố, khó tin.
 - Ủ! Khó tin cũng kệ mà bố chúng nó, chúng nó ở ngoài đó bơ sữa no phê, uống ưých ki say túy lúy rồi làm thơ lưu đày kể lể nọ kia, chúng nó có biết tình cảnh của tụi trí thức chết dờ của mình ở trong nước đâu mà khó tin hay không tin. Chừng nào chúng nó về đây mình dí mõm chúng nó vào vũng lầy của cái xã nghĩa mình thì chúng nó mới hết khó tin!
 - Nhưng mà tiếng gì như bom tấn kia chứ??
 - Nó bảo là No rules.
 - Tôi dốt, *nô he* hay *nô run* là nghĩa gì?
 - *Nô he* là vô mao còn *nô run* là vô luật lệ, no good là không tốt.
- Xảy đâu ông đại tá Lỗp gánh đồ lễ chữa xe đạp đi ngang. Ông đại tá người Bắc, đi Cam-bu-chia làm nghĩa vụ quốc tế chưa xong, đã để lại

một cánh tay ở đất nước của chủ tịch Hun Sen đẹp trai phải biết, về quê không về, lại tập vào đây sống với số thương tật. Phường không vô hộ khẩu. Nhưng ông đại tá không ngán. Xã hội xã nghĩa vốn là *no run* mà! Cho nên đã không về lại còn ngoéo cả gia đình vô lập nghiệp ở đây. Vì còn có một tay vá xe đạp khó, có lẽ vì vậy - mà càng rằng thì là - nhà nước chiếu cố cho ông *đệ té* vô một chân giảng dạy quân sự Mac-xít ở đại học. Chả là nhân cái việc "xao xuyên xã hội" ở Đông Âu, nhà nước thấy cần tăng cường ngành mật vụ của mình nên đại học, trung học đều quân sự hóa. Loại lính này sẽ lấy từ các đại học. Sắc phục của họ là màu xanh biển Hòa Bình chứ không vàng da bò như cốm lô can hoặc màu cứt ngựa như cháu bác Mao Thiên An đại tiền môn. Mặc dù chộp được chân giảng sư đại học chắc như bắp, ngài *đệ té* vẫn không chịu buông cái nghề vá xe đạp béo bở này. Sau giờ làm việc đại tá ra đây ngồi hát quốc tế ca: *Vùng lên hỡi các nô lệ ở thế gian* hoặc Đoàn quân đi của thời đầu chống Pháp: *Phá tan biên cương, loài người sống thân yêu*. Và vá mỗi lỗ nhỏ 100 đồng cạ, lỗ to 200, nổi ruột 300-500, lộn xích 600. Sơ sơ một buổi chiều, nếu tổ Mác đải cũng được ngàn rưởi hai ngàn. Gộp lại cả tháng hơn lương chính.

Phó tiến sĩ Phan Văn Dật trêu ông giảng sư quân sự:

- Ông có giải thích cho sinh viên nghe cây chà gạc của dân Cao Miên khác với cây xà mâu của Trương Phi ở chỗ nào không ông giảng sư?
- Có chứ!
- Ở chỗ nào?
- Ở chỗ là chà gạc đâm thẳng Duồn chạy tét ghèn, còn xà mâu của

Trương Phi thì...

- Này ông gì ơi! Lại vá giùm em cái lỗ... có tiếng kêu eo éo ở cạnh quán phở đầu hẻm.

- Ai thế? Ông đại tá vội để cái gánh giang san xuống đất quay qua quay lại tìm.

Ông Phó tiến sĩ Lý Hóa bảo:

- Bà tổ trưởng Triết Mác! Đồng nghiệp của ông đấy mà!

- Xe em xẹp.

Ông Phó tiến sĩ Văn nói:

- Bà ta "*chạy sô*" trong quán phở kia kìa, nhưng bà ta xấu hổ giấu mặt dữ lắm.

- *Chạy sô* mà còn giấu mặt làm sao?

- Giấu được ai thì giấu. Chừng nào lòi ra mới thôi.

- Phải riêng mình bà chạy hay sao mà xấu hổ. 1,500 cán bộ giáo dục của nhà trường đều làm nghề phụ. Không *chạy sô* thì rửa chén, rửa hủ yaourt, bán thuốc lá lẻ, chạy mỗi bỏ hàng. Đâu có ông bà nào sống được bằng đồng lương chính của mình.

Bà tổ trưởng Triết Mác rẽ xe đạp dựng vào góc tường van vãi:

- Ông vá dùm tôi, mai tôi đưa tiền. Mau lên, nếu tôi tới trễ sẽ có người khác lấp vào chỗ trống của tôi ngay.

Ông Phó tiến sĩ Văn Dật cười ý nhị:

- Chỗ trống đó người ta thềm rỏ dãi, hể hỡ là người ta lấp ngay. Đó là luật cung cầu, hay luật nháy dọt.

- Em suýt mất chỗ làm em muốn khóc đây, còn trêu.

Ông đại tá tháo bánh xe ra và kêu lên:

- Lỗ to quá. Tét một đường dài.
- Em đâu có làm gì mà nó tét dữ vậy?
- Bị đá nhọn đâm toạc còn không làm gì! 400 chịu không?
- Thôi bớt bớt đi. Em chạy bàn một buổi chiều chưa chắc được "boa" một ngàn.

Xe vá xong bà tổ trưởng Triết Mác nhảy lên, đập vun vút, một mừng: mai mới trả tiền vá, hai mừng: chưa đến đổi trể mất việc làm.

Ông Phó tiến sĩ Lý Hóa ngó theo và nói:

- Con này giảng Triết học Mác-Lê mà lại đếch biết áp dụng luật nước bốc thành hơi.
- Áp dụng thế nào? Ông Phó tiến sĩ Văn Dật hỏi.
- Cái con Thanh Xuân ở Đường Sơn Quán kiếm một ngày một đêm cả chục triệu. Nó có mướt gì hơn con nhỏ Triết Mác này đâu. Đeo làm giống máu gì cái thứ thầy không muốn giảng, trò không muốn nghe đó ⁽¹⁾, đi lên Đường Sơn Quán *chạy số* có phải khỏe hơn không?
- Nhà giáo vốn là mô phạm mà chú!
- Mô phạm bây giờ bán ký lô ở chợ trời ế nhệ! - Nhà Toán Lý đi luôn một hơi - Bởi vì Bộ Chính Trị quá ư mô phạm nên có kẻ quơ đến 25 ngàn lạng vàng, bởi vì Bộ Chính Trị quá ư mô phạm cho nên Tổng Bí Thư có đến 7 bà vợ bé. Còn chúng ta cũng vì muốn giữ mô phạm cho nên mới đi chữa xe đạp và bán thuốc lá lẻ!
- Thôi đi chú em! Phó tiến sĩ Văn Dật xua tay. - Chú em đừng có đoạt nghề của tôi. Hãy trở lại công thức đồng chì pha thép chảy ra nước, công thức H₂O, Cu gì gì đó. Tất cả đều...
- Đều vô dụng. Không có công thức nào bằng công thức tiền và gái

cả. Do cái công thức đó mà càn của Bách Hoa giá 25 ngàn một cái, bào ngư xào 230 ngàn một đĩa, gái trinh một chỉ vàng một "ca".

- Thôi bỏ đi ông Tiến sĩ Lý Hóa! Đừng có động tới cái đồng phân đó thôi lắm.

- Thôi nhưng có lắm thằng 25-30 tuổi đảng chui vào. Một tên gọi là Phan Thanh, giám đốc thuộc Sở Công An thành phố ăn dầm nằm dề ở đó, đến chừng Đường Sơn Quán bị phe ông Kẹt khai và tóm trọn ổ, phe ông Thọ đỡ đòn cho về nhà. Đáng lẽ me xử Thanh lãnh án tù chung thân.

- Em út tí ti mà gì dữ vậy ông Lý Hóa!

- Mỗi đêm 15 triệu của công trăm cái lỗ hồng Đường Sơn Quán mà tí ti ư?

- Tôi phải vá 150 ngàn lỗ cỡ của bà Triết Mác vừa rồi mới có được số tiền đó. Ông đại tá Lỗ vọt miệng nói - Còn cái lỗ của con Thanh Xuân ai vá mà trả dữ vậy.

- Có gì mà dữ, tiền của Đảng mạnh ấy nấy moi. Bộ Chính Trị moi kho trung ương, Thành ủy moi kho thành phố, Tỉnh ủy moi kho tỉnh, Huyện ủy moi kho huyện, Xã moi kho xã, Tổng Bí Thư moi đáy quần con sấm lai Lại Kim Dung.

Ông Phó tiến sĩ Lý Hóa tiếp:

- Thằng đảng viên quên bỏ túi cái bóng đèn ngủ lang với đàn bà góa thì bỏ tù, thì khai trừ đảng, còn thằng to đầu bị bắt quả tang tham ô dâm ô như thế lại xử tù treo các ông ạ! Một bữa tiệc 5, 6 triệu là thường. Tên Thanh lấy của công quỹ 150 triệu để cho gái mà không bị một ngày tù.

- Quái lạ!
- Mà có thật!
- Tòa án nào xử vậy?
- Thì Tòa Án Nhân thành phố chứ còn tòa án nào! Ông Lý Hóa tiếp.
- Ông "binh vực viên" viện lý gì các ông biết không?
- Thì cứ lý do chung chung.
- Lý do rất đặc biệt! Không chung chung một chút nào. Hẳn bảo đó không phải là Phan Thanh mà là em ruột của Phan Thanh. Phan Thanh có một người em ruột rất giống...
- Như tích Trầu Cau! Phó tiến sĩ Văn Dật tiếp: Giống cho đến nỗi mẹ Thanh Xuân ngủ hai ba chục lần mà tưởng là Phan Thanh. Té ra chỉ là em của Phan Thanh! Nay mai khi giảng văn tôi sẽ gọi vụ này là Tích Trầu Cau Xã Nghĩa. Chỉ có tòa án Xã Nghĩa Việt Nam mới kết luận như vậy thôi.
- Thế cho nên Phan Thanh không bị phạt gì cả! Chỉ bị treo 4 năm.

II.

Phó tiến sĩ Văn Dật trở thành một chân đạp xích lô kiệt xuất. Một ngày chủ nhật ông có thể làm được bảy ngàn đồng một cách dễ dàng. Nếu ông ở nhà đạp xích lô thì ông dám thu được số tiền gấp ba lần lương Phó tiến sĩ chủ nhiệm khoa Văn trường đại học: 210 ngàn đồng. 4 tháng ông sẽ có ngót triệu. Ông giật mình. Cái tiếng "triệu" sao mà kỳ diệu. Không cần phải nghe ông Phó tiến sĩ giảng văn, bà bán cá cũng hiểu đó là gì, anh bán phở hay lão chài lưới cố công làm lụng cũng mê được nhiều tiền, có thấy ai nói làm việc cho

lý tưởng lý tiết gì đâu. Lý tưởng không có tiền lý tưởng cũng mắc kẹt chuồng heo mà. Đó, bây giờ Liên Xô thừa lý tưởng vì không ai nhập cảng nữa, lại thiếu tiền nên sang Mỹ khẩn khoản xin tư bản bán gạo cho.

Chuyện đời quá ư kỳ cục. Trung Ương Đảng lãnh đạo chống đế quốc, để sau khi thắng đế quốc lại ăn mày đế quốc, Trung Ương Đảng lãnh đạo đánh tư sản để mỗi ủy viên trở thành đại tư sản, Trung Ương Đảng hô hào chống sinh hoạt tư bản trong khi trên khắp toàn quốc cuộc sống theo nếp tư bản tràn ngập đến tận cửa văn phòng Bộ Chính Trị đang dẫn đầu cuộc sống này.

Đảng đâu có cần trí thức. Đảng là trí thức của dân tộc mà. Những nhà "trí thức" đó đều chưa học hết trung học, đặc biệt nhà "trí thức" to nhất học chưa hết sơ học.

Hồi Văn Dật đi học bên Đông Đức, Văn Vật ôm mộng to. Đất nước Việt Nam sẽ có một đội ngũ trí thức như nước bạn. Văn Dật say mê nghiên cứu B. Brecht và Anna Seigher. Hồi đó Văn Dật đã nghĩ ngay: Văn học xã hội chủ nghĩa chẳng có gì ghê gớm lắm. Nó còn non trẻ mà. Nhưng Văn Dật có cơ hội thấy trí thức xã hội chủ nghĩa ở nước bạn được trọng đãi như thế nào. Ít ra họ cũng có cơ hội để làm việc. Việc của họ là đào tạo trí thức cho đất nước, không có giáo sư hoặc thầy giáo nào phải đập xích lô hoặc chạy bàn. Văn Dật đã đi nghe bà A. Seigher, tác giả Cây Thập Tự Thứ 7 hai lần. Thính giả đến đông hơn ở những lần Walter Ulbrich Bí Thư Cộng Sản Đông Đức đến nói chuyện...

Một cái ổ gà làm bánh xe sụp xuống cắt đứt luồng tư tưởng của Phó

tiến sĩ Văn Dật. Ngài Phó tiến sĩ đập vô sát lễ nghiêng mắt xem bánh xe có hề hấn gì không. Mỗi ngày phải trả tiền thuê mất 2.000, nếu hư hỏng sẽ phải bồi thường.

Bỗng một tiếng gọi giật lại tiếp theo một câu hỏi:

- Giáo án về Số Đỏ đã xong chưa mà đi đập đó?
- Vừa đập vừa ngẫm đây. Phó tiến sĩ Văn Dật ngó ngang thì thấy nhà thẩm mỹ học Mác xít Vũ Khiêu mà học trò gọi là ông Cà Khê đang phóng xích lô tới.

Ông ta hói trán đến buồn cười. Hai bên khuyết vô quá nửa xoáy nhưng ở giữa lại thò ra một chòm tóc như mũi cù lao. Đám giáo sư bảo đó là chòm tóc chống đối. Ông không nói, không hô đả đảo cộng sản như dân Nga, dân Tiệp làm bên xứ họ, nhưng tất cả những bài thẩm mỹ của ông giảng, khi học sinh nghe xong đều không thấy chủ nghĩa Mác "hài hòa cân đối" gì cả, mà chỉ thấy cái chủ nghĩa này cà thọt, chân chánh trị thì dài, chân kinh tế thì ngắn, cái mồm nói hung nhưng bao tử lại lép xẹp, còn chánh sách "vì dân", thực tế chỉ vì các ông lớn.

Nhà thẩm mỹ đáp xe lại gần ông bạn Phó tiến sĩ. Nặng như đổ lửa.

Hai người thả rề song song tìm khách. Nhà thẩm mỹ Vũ Khiêu hỏi:

- Anh nhấn mạnh điểm nào?
- Điểm nào cũng nhấn. Có vậy mới "té" bạc ra.
- Không! Tôi nói cái giáo án Số Đỏ cơ!
- Nhấn điểm bà Phó Đoan!
- Nhấn mấy điểm, hà hà?
- Một điểm trọng tâm thôi. Cái điểm tư sản của bà ta, từ một con

sen, con nhài đi lên làm Me Tây rồi hưởng của chồng và trở thành vĩ nhân.

- Nè, tụi hiệu ủy có ghim ông lằm đấy nhé. Nó bảo ông chơi kiểu biểu tượng hai mặt như "mưa sa trên màu cờ đỏ". Ông có ý liên kết Bác vô đó, lộ liễu lằm, không được đâu!

- Hai mặt thì hai chứ, tôi sợ gì? Ông tổ lý luận Mác xít là Trần Văn Tràu còn nói thẳng ra là: Duy vật biện chứng đã lạc hậu không theo kịp trào lưu tiến bộ của thế giới cơ mà! Mình là bọn gõ đầu cá kèo ăn thua chi!

- Ông có giảng như thế thực không, hay chỉ miệng hùm gan sứa?

- Để rồi anh xem. Anh còn dám giảng phản thẩm mỹ thì tôi còn sợ gì. Phó tiến sĩ Văn Dật nghe tiếng khua lọc cọc bèn niễng đầu sang xe bạn:

- Cái bạc đạn của anh "giơ" rồi!

- Toàn bộ cái xe còn lơ sá gì cái bạc đạn.

- Không! Tôi nói là nó "rêm" chứ không phải "giơ" đâu.

- Ông bạn chủ nhiệm khoa Văn quá hư cấu đấy. Sự thực ra chính là hai cái đầu gối của tôi "rơ" nên đạp xe nghe lọc cọc thôi. Không phải bạc đạn của Cà Khê đâu!

Hai nhà giáo nhìn nhau cười tươi như mếu. Vì không có ma nào gọi nên hai người cứ đạp song song và tán chuyện khào. Nhà thẩm mỹ Cà Khê móc cái mũ nồi úp lên đầu và nói:

- Tôi vừa bị tai nạn ông Phó ạ!

- Tai nạn sao còn sống làm tài xế xích lô?

- Không phải tai nạn kiểu Xuân Quỳnh và Lưu Quang Vũ!

- Vậy tai nạn gì?

- Nhẹ nhàng thể xác nhưng nhức nhối tinh thần. Nhà thẩm mỹ bỗng nhiên đạp chậm lại như gân chân bị cắt đứt. - Đáng lẽ tôi không nên kể cho anh nghe, nhưng vì là đồng nghiệp của nhau, tôi muốn anh rút một cái kinh nghiệm đau thương. - Số là... Nhà thẩm mỹ ho mấy cái liên và tiếp. - Hôm bữa đó trời mưa lâm râm. Tôi định về nhà nghỉ vì đêm mưa rui cảm lạnh thì đến thuốc Aspirin cũng không mua nổi, rui ngã bệnh mà vào nhà thương thì đau khổ lắm. Tôi đã bị đau khổ tràn ngập tâm hồn rồi. Victor Hugo nói "Rien ne nous rend plus grand qu'une grande douleur". Ngẫm nghĩ thì cũng hay nhưng mà ở cái xã hội của mình hiện giờ không phải "Không làm gì chúng ta lớn bằng một niềm đau lớn" đâu, mà là niềm đau lớn kinh niên "45 năm đời ta có đảng" đã dìm chết chúng ta.

- Thôi ông bạn ơi! Để cho tôi còn tinh thần đạp chiếc xe tải nhức này đến bến vinh quang.

Nhà thẩm mỹ trở lại buổi trời mưa:

- Tôi vừa có ý định về nhà thì bỗng có một người thù lù trong chiếc áo đi mưa xám vấy tay. Tôi mừng quá đạp xe lại ngay, quên hết cái nỗi đau nhức ở bệnh viện mà tôi đã trải qua.

- Kỳ ông sưng phồng mắt ấy à?

- Vâng, kỳ đó tôi đau bất ngờ không có tiền đóng "nhập viện phí", học trò và đồng nghiệp giúp cho được phân nửa và gặp may là viên bác sĩ phó giám đốc bệnh viện là học trò cũ của tôi nên nó nhận vào và bảo đảm cho tôi trả viện phí nhiều kỳ. Qua được cái khổ nhỏ, lại gặp cái nhức to. Anh biết không, mình giảng dạy thẩm mỹ học,

nhưng đời mình lại gặp toàn những chuyện phản thẩm mỹ. Số là tôi nằm bên cạnh một anh cán bộ xuất nhập khẩu tuổi đáng con tôi anh ạ. Anh ta được cơ quan đem cho nào đường cát, sữa hộp, lê, táo, trứng gà chất đầy bàn. Thấy không có ai thăm viếng tôi cả, anh ta bèn hỏi thăm. Sau khi biết tôi, anh ta tặng cho lê, táo và hộp gà. Nhận hay không? Tôi có suy nghĩ trước khi nhận. Đúng ra làm bộ suy nghĩ vì hồ thẩm. Làm bộ có lương tâm!! Chứ gì mà không nhận. Thẩm mỹ, Văn học, Lý Hóa hay gì gì đều không bằng một cái vỏ hộp gà và một thìa đường cát. Nhục quá, nhưng vẫn nhận. Khi người ta đói thì đểch biết nhục. Cũng như đảng ta bây giờ vậy. Khoác áo Điện Biên Phủ tả tơi và đội mũ Đại Thắng Mùa Xuân nát bét, bị gậy đi ăn mày khắp nơi.

- Thôi bố nó ơi! Tôi rêm hết cả bộ xương cách trí tôi rồi.
- Nhưng ăn ghe, cam, táo đó không nhục bằng thầy đạp xe cho học trò ngồi.
- Hà, anh nói gì? Phó tiến sĩ Văn Dật kêu lên. Thầy nào và học trò nào?
- Thầy thẩm mỹ học và học trò của ông ta.
- Trời đất! Có vậy nữa sao?
- Thì tôi đây còn có hay không gì nữa!... Tôi liếc thấy thằng học trò dở nhất lớp tôi cưới vợ. Đám cưới tốn mấy chục cây. Cưới vợ xong ông bố cắt cho cái nhà giá trên dưới 100 cây. Mỗi ngày tôi đạp xe qua lại nhà nó mà... Khi nó trả tiền cho tôi, tôi ngoảnh đi chỗ khác, tin rằng trời mưa và trời tối nó không nhận ra thầy nó, một ông thầy luôn luôn cho nó điểm xấu. Nhưng nó không thù, nó trả tới 2.000

một cuốc xe ngắn. Tôi biết nó là con của ai.

Hôm sau vào trường nó kín đáo trao cho tôi một phong bì. Tôi sợ run người. Tưởng là nó dọa đánh tôi bằng cú "võ thuật" như tên học trò đánh thầy ở trường Nguyễn Văn Trỗi, ông thầy bất hạnh đã phải đi nhà thương cắt mất một phần ba lá lách.

Nhưng không, thằng học trò của tôi thuộc loại con ông cháu cha mà không du côn. Nó gói tặng tôi thêm 2.000 đồng nữa, kèm một bức thư tỏ ý thương thầy vất vả... Chết chưa! Tôi không hiểu lúc ấy cái tâm trí của tôi như thế nào? Vui hay buồn? Xấu hổ hay hãnh diện? Xấu hổ vì thằng thầy thẩm mỹ bị học trò bắt gặp làm một chuyện phản thẩm mỹ. Tôi định trả lời cho nó. Vâng, tôi định nói láo với nó.

- Láo thế nào? Phó tiến sĩ Văn Dật ngạc nhiên.

- Tôi định có dịp sẽ nói với nó rằng: Trò đã nhầm rồi! Cái người vất vả ấy không phải là thầy mà là em ruột của thầy. Thầy có một đứa em trai giống hệt thầy. Trán cũng hói và có chòm tóc chống đối.

Nhưng ngày tháng qua không hiểu sao tôi vẫn chưa trả lời nó... Tôi mong rằng anh không bao giờ phải gặp cái cảnh của tôi.

III.

Phó tiến sĩ Văn Dật về nhà. Bà vợ là giáo sư ngôn ngữ học cùng dạy một trường nhưng hai vợ chồng có nghề phụ khác nhau.

Ông khoe với bà vợ rằng ông đi dạy cho đoàn kịch nói Trung ương mấy vở của Berthold Bretsch để đoàn này diễn trên sân khấu quay của ông Mai Chí Thọ vừa xin được ở bên Đông Đức về. Thực tình là kịch Berthold Bretsch đã từng được Trường Đạo Diễn của Đình Quang

và Nguyễn Thứ Nghi, con trai Thế Lữ, diễn ở sân khấu nhà hát lớn Hà Nội nhân ngày kỷ niệm danh nhân văn hóa, nhà soạn kịch Đức quốc Berthold Bretsch. Nhưng có lẽ những vở kịch nay chỉ để cho người Âu Châu đọc trong phòng thôi; cho nên khán giả Việt Nam ở Hà Nội không hoan nghênh mấy. Cụ thể là sau đó không thấy diễn tiếp. Bây giờ có lẽ đoàn kịch này muốn mở một kỷ nguyên mới về biểu diễn kịch nói chăng? Cứ cơm nước xong là ông Phó tiến sĩ cộc cạch đạp xe đi giảng bài cho đoàn kịch. Tối khuya ông mới về với vẻ mệt mỏi, nhưng ông cũng ráng khoe với bà giáo sư ngôn ngữ rằng đoàn kịch đã lãnh hội tinh thần của các vở kịch 500%.

Bà ngôn ngữ học cũng tường thuật kết quả của pác-ti-cu-li-ê của bà về ngôn ngữ mà học viên là 6 vị công tử của các tổ quý tộc đỏ trong thành phố.

Cứ nghe họ báo cáo công tác với nhau thì người ngoài tưởng là gia đình này may mắn hơn các gia đình trí thức khác, vì họ còn dùng được tài năng của họ cho nghề phụ. Phần lớn - nếu không là hầu hết - các giáo sư đại học đều phải làm nghề chân tay để cải thiện đời sống. Hoặc họ phụ bếp, chạy bàn, làm bánh bèo, nấu cháo bán rong, bán thuốc lá lẻ ngay trước cửa cư xá, hoặc chạy bỏ mồi cho các cơ sở sản xuất. Câu chuyện vừa lao động vừa ngấm giáo án như ông Phó tiến sĩ Văn Dật là phổ thông chứ chẳng lạ lùng gì.

Nhưng ở đời có nhiều nỗi éo le. Không biết bằng cách nào mà bà ngôn ngữ học lại tìm ra được rằng ông Phó tiến sĩ chẳng có đi dạy kịch gì sốt. Ông đi đạp xích lô. Ông mặc quần áo tươm tất ra đi, khi đến nơi thuê xe xong ông lại thay bộ đồ "dã chiến da beo Ngụy" vào

cho hợp thời trang xích lô rồi hành nghề một cách độc lập tự do hạnh phúc. Khi hết giờ thuê, ông Phó tiến sĩ lại kên đồ tốt vào đạp xe tà tà về nhà khoe với vợ cuộc giảng bài kết quả mỹ mãn.

Bị lộ tẩy, ông Phó tiến sĩ phải xin chuyển sang ngành giữ xe đạp cho sinh viên trong rào trường đại học. Ở đây thì ông hành nghề một cách đàng hoàng không sợ ai chê cười, không lo vợ tìm hiểu và bắt "thôi việc" nữa. Nhưng cái nghề phụ béo bở có đến 500 cán bộ giảng dạy đúc đơn xin. May cho ông Phó, ông là một trong 80 vị được "chọn". Nhưng chỉ được làm vài tháng rồi phải luân phiên cho những đồng nghiệp khác còn neo bấn hơn hai ông bà.

Riêng bà thì vẫn bền bỉ dạy kèm lớp đêm các công tử, còn ông thì cũng tổ chức được một lớp học tiếng Đức. Ông bảo vợ rằng: Nước Đức đã từng suýt làm bá chủ hoàn cầu. Nó bị cắt đôi như nước mình. Bây giờ nó sắp hợp nhất. Nó sẽ mạnh lên và ngôn ngữ của nó rất hữu dụng. Do đó mà có nhiều người đón gió nên đi học tiếng Đức của ông.

Nhưng ông Phó tiến sĩ lại cũng dạy tiếng Đức theo kiểu dạy kịch của Berthold Bretsch ở trên kia. Ông không đạp xích lô mà ông "chạy bàn" cho một quán bia ôm tuốt ở rìa thành phố để được yên trí rằng không có ai quen bấn mấn tới đây.

Ông Phó tiến sĩ vừa chạy bàn vừa nhắm giáo án Số Đỏ và điểm nhấn mạnh của nó: Bà Phó Đoan vĩ nhân của xã hội lúc bấy giờ.

Bữa nào về nhà hai vợ chồng cũng khoe công tác của nhau. Ông Phó tiến sĩ khen học trò thuộc bài nhanh, tiếng Đức rồi đây sẽ lấy thế thượng phong trên thương trường và trong lãnh vực ngoại giao trên

thế giới. Còn bà thì hồ hởi nói về những danh từ mới xuất hiện trong ngôn ngữ dân gian trong vòng 15 năm trở lại đây. Bà nói:

- Ngôn ngữ của ta có những bước thần kỳ từ khi thống nhất đất nước. Anh thấy không? Khi một dân tộc đã tuốt bỏ hết gông xiềng thì nó có sức sáng tạo phi thường về mọi mặt kinh tế, chính trị, xã hội và văn hóa.

Ông Phó tiến sĩ hấp háy cặp mắt... gật gù rồi cười khẩy:

- Kinh tế của Ngụy trước đây không gồm có kinh tế quà tặng và kinh tế bị gậy, chính trị của Ngụy trước đây... bị "cô lập" hơn chính trị của mình bây giờ, về xã hội, cái Đường Sơn Quán của ta bây giờ hơn gấp nghìn lần. Ngụy nó không có đại tá vá xe đạp, không có Phó tiến sĩ giữ xe đạp, không có ông bự nào ăn trộm cả chục ngàn lượng vàng mà vẫn hiên ngang làm lãnh tụ anh minh, không có thầy đập xích lô cho học trò ngồi, không có nhiều Xuân Tóc Đỏ và Phó Đoan như bây giờ.

- Thôi mà ông! Cay cú hoài, đất nước ta còn nghèo...

- Cho nên kẻ uống bia Mi-ghen người uống thuốc xịt rầy.

- Nhưng ông có nhận rằng ta độc lập hoàn toàn không?

- Sẽ có cuốn Le Procès de la Colonisation Soviétique của Phó tiến sĩ Phan Văn Dật xuất bản nay mai để so sánh với cuốn Le Procès de la Colonisation Française của Nguyễn Ái Quốc đứng tên dùm cho tác giả chính thức.

- Nhưng ông có thấy riêng về ngôn ngữ dân tộc ta đã có những bước thần kỳ không?

- Có, có những sáng tạo phi thường.

Bà giảng sư ngôn ngữ học sợ chồng tranh mất thành tích, dẫu miệng:

- Chứ không à?... Những sáng tạo mà người ta gán cho văn chương tư sản của Tự Lực Văn Đoàn có nhằm nhè gì so với những kỳ công của nhân dân ta. Tôi nói ngay để ông sáng mắt ra. Ngày mới tiếp thu Sài Gòn dân ta tặng mình danh hiệu "quân phòng dế" thay vì gọi mình bằng tiếng nói đảng hoàng, cao quý và hợp pháp: "quân giải phóng". Rồi kể đó, tù cải tạo lại sáng tạo ra danh từ "đi thăm lăng Bác" thật là tuyệt vời, 4 ngàn năm văn hiến, dân tộc ta đã không có được một danh từ nào khả dĩ thay cho mấy tiếng "đi đồng" cũ rít, hôi thối, ngoại trừ trong thời đại Hồ Chí Minh.

Ông Phó tiến sĩ thấy mục vợ quá ư hùng biện, sợ bà ta phá tan Hữu Nghị Quan leo trèo tường Bá Linh quật nát cái vương quốc văn học của mình bèn giơ tay dịu dàng như vũ nữ Việt Nam múa Hồ Thiên Nga lô-can để ngăn mục ta lại:

- Bà nói còn thiếu. Để tôi bổ túc: Dân còn sáng tạo thêm một ý nghĩa mới cho hai tiếng "quần chúng" nữa.

- Quần chúng là số đông người. Nếu chiết tự ra thì tiếng "quần" có nghĩa là một tập thể như trong *quần đảo, quần hồ, mãnh hổ nan địch quần hồ, quần...*

- *Quần dài, quần xà lỏn, quần xi-líp, quần jean, quần thùng dít...*

- Cái ông này đâm hơi quá!

Ông Phó tiến sĩ vẫn thản nhiên tiếp:

- Nhưng chưa hết cái tiếng "quần" phong phú của ngôn ngữ Việt Nam.

- Ví dụ...?

- Như trong câu hát nhại của đám thiếu nhi quàng khăn đỏ. Như thế này: *Em thấy Bác trong quần... chúng ta!* Đó là một sáng tạo tuyệt vời, nghệ thuật dùng chữ đã đi đến mức cực kỳ tinh vi. Hai chữ đơn tổ hợp thành một chữ kép nhưng mỗi chữ vẫn giữ được tính độc lập của mình và không bị tiếng lảng giềng ảnh hưởng hoặc xuyên tạc như Nga Tàu ảnh hưởng hoặc phá phách nước ta. Nếu bà nghiên cứu ngôn ngữ thì bà đọc sách của Nguyễn Tuân chứ không nên đọc thơ Hồ Chủ Tịch. Văn của Nguyễn Tuân tinh tế còn thơ Hồ Chủ Tịch ngô nghê thô kệch lại chúa trật vần. Tôi có cả ngàn ví dụ nhưng chỉ nêu một vài về văn của Nguyễn Tuân. Hồi còn sinh thời, ông ấy vẫn nói trên báo rằng: "*văn học, cái báo, cái chí* của ta bây giờ nó vừa *nhặt* lại vừa *nhẽo*. Báo thì không đọc được còn sách thì in ra không *ngồi* được ⁽²⁾". Bà thấy cái nghệ thuật chẻ chữ kép của ông ta không? *Báo* khác với *chí* nhưng ta vẫn quen miệng gọi là *báo chí* (gồm báo và tạp chí). Còn *nhặt nhẽo* là một tiếng đơn gồm hai vế, đi chung với nhau thì nó bổ túc cho nhau làm cho từ mạnh khỏe hẳn lên, nhưng chẻ ra làm đôi thì *nhặt* có nghĩa là *đàng nhặt*, *nhẽo* có nghĩa là *đàng nhẽo*. Cái đàng của mình bây giờ trên thế giới nói chung nó *nhặt nhẽo* như con chi chi ấy, còn cái chủ nghĩa của nó thì *nhặt* như nước rửa yaourt 4 đồng một hũ vậy. Đó, bà thấy sự sáng tạo của quần chúng ta chưa. "*Thấy Bác trong quần chúng ta* " khác với "*Thấy Bác trong quần... chúng ta*". Cũng những chữ ấy nhưng khác nghĩa hoàn toàn. Há há... á.

Ông Phó tiến sĩ thấy vợ mất hết hồ hởi, nhưng ông vẫn không

thương hại chút nào, ông cảm thấy ông đang giảng cho học trò của ông với tất cả lòng chân thật của một giảng sư có trách nhiệm đào tạo thế hệ trí thức chân chính không nói láo không hứa ầu thiên đường viễn vông, không bùm bịt tội lỗi. Ông thấy ông hùng biện hẳn lên:

- Còn nhiều sáng tạo trong ngôn ngữ nữa lắm bà ạ! Ví dụ nè: phim con heo nghe nó bắn tai quá nên quần chúng ta gọi khác đi là "*phim chấn nuôi*", đi uống bia 7 ngàn một lon có phục vụ viên ở trần ở trường, nếu nói nguyên câu như vậy e bác Hồ nháy mũi, nên bọn cán gáo gọi là đi bia *nhộng*, làm đĩ thì gọi là *chạy sô*, bọn quyền thế ăn cắp chạy võ như trong Bĩ Võ thì gọi là cán cối, *đồng khởi* hóa ra đồng khí, xã hội chủ nghĩa thì đổi ra là *xuống hàng chó ngựa* (XHCHN), còn Bộ Chính Trị thì được nhà văn gọi là ổ điểm đực, gồm những tên điểm đực quốc tế lừng danh là Honecker, Todor Zivkov, Ceaucescu... chúng nó xài toàn cây!

- Ông này bữa nay mất lập trường quá sá. Rồi đây trong kỳ giữ xe đạp sắp tới người ta sẽ không xét chọn ông nữa đâu!

IV.

Hôm nay ở nhà hàng Đồng Khánh ông Phó tiến sĩ được rất nhiều "boa". Món bồ câu ra ràng quay bán chạy như gió. Cặp bạc đạn của ông đã khô dầu nhưng phải hoạt động không nghỉ. Than ôi! Lời chúc của ông bạn thẩm mỹ đã trái ngược hoàn toàn. Một thằng học trò của ông đi với bố mẹ nó vào ăn ở đây. Nó bắt gặp thầy nó trong tư thế "bồi bàn", nghĩa là tay bưng chân chạy. Ông không chối vào đâu được. Đúng ra ông cũng không muốn chơi theo kiểu ông giáo sư

thăm mỷ. Ăn xong gã học trò thông cảm với ông thầy vất vả bèn móc túi "boa" cho thầy 2.000 sợi râu cụt. Thầy chủ nhiệm khoa run run cầm tiền và run run nói "cám... ơn!"

Thầy mừng quá! Thầy không thấy nhục chút nào. Bồi bàn là đồng nghiệp của Bác mà! Tuy tư duy như vậy, nhưng thầy chờ cho bằng học trò ra khỏi nhà hàng mới lau bàn. Tay lau bàn mà mắt ngó chừng sợ bất thành linh người quen vào quán. Danh dự của ông Phó tiến sĩ trong đội ngũ trí thức xã nghĩa này giá mấy đồng chinh mà ông sợ mất nhĩ? Trung tướng còn bán thuốc lá ở vỉa hè Hà Nội nữa là!

Bữa nay khách đông được "boa" nhiều, nhưng hơi mệt hơn dạy một ngày. Về đến nhà ông chỉ nói qua loa về lớp học tiếng Đức quốc của ông rồi đi nằm. Bà ngôn ngữ học cũng khoe với chồng dăm câu về sự thông minh của đám công tử quý tộc đỏ, rồi đi đếm lại mấy chục đôi quốc mà sáng mai bà sẽ đem bỏ mối trước khi vào trường.

Hai vợ chồng đêm nay không có vẻ hồ hởi như trước.

Khi vào buồng, bà cứ ngồi ở mép giường, quay mặt ra. Ông Phó tiến sĩ Văn Dật níu vai vợ. Bà vùng ra và bất thần quay lại quắc mắt:

- Anh nói thật em nghe, đêm nay anh đi đâu?
- Đường Sơn Quán! Hề hề... còn em?
- Em cũng đi theo anh.

Bà vợ gieo mình xuống bộ vạt tre, chân giường run kêu ken kéc. Bà úp mặt vào gối khóc rưng rức. Ông không dễ dàng năn nỉ gì cả như trước đây mỗi lần bà giận dỗi. Bữa nay không biết bà ngôn ngữ giận dữ hay chỉ dỗi sơ sơ! Mặc kệ. Đã đến thế thế thời phải thế. Trong cái

xã hội này ai dễ biết ai là người hay ngợm. Ông quay mặt thở một phát dài hơn 20 năm giảng dạy văn học của ông.

- Anh đi đâu, nói thật đi! Anh nên trung thực với chính mình.
- Em cũng không nên dùng cái lớp học ngôn ngữ của em làm bình phong cho việc khác.
- Còn lớp học tiếng Đức của anh đã đào tạo được bao nhiêu tiến sĩ như anh?

Ông đành im lặng, cảm thấy bà biết rõ việc làm của mình. Bà quát tiếp:

- Một đĩa xào ở đó giá 230 ngàn đồng, anh vay mượn ở đâu?
- Có quỹ của nhân dân, đất nước ta rừng vàng bạc bể, em lo gì!
- Hu hu hu! Bà giảng sư ngôn ngữ bật ra tiếng khóc. Bà khóc ngọt ngào như nổi hờn tủi bị đè nén o ép bấy lâu, nay vỡ bờ. Rồi bỗng bà dứt ngang:
- Anh đi chạy bàn cho quán bia ôm Lý Tự Trọng ngoài rìa thành phố và được học trò "boa" cho 2.000 cụ phải không?
- Ơ kìa bà này định hư cấu cái gì thế nhỉ?
- Em khổ lắm! Em xấu hổ lắm!
- Bà này!
- Em nhục nhã lắm! Em trông thấy anh chùi bàn. Anh trượt ngã. Anh đứng dậy. Đau lắm phải không anh! Hức hức...
- Anh đau thì có thời hạn, còn dân tộc ta đau thì vô định kỳ. Nhưng em làm gì ở nhà hàng? Em đâu có 25 ngàn để vào ăn một cái càn cua Bách Hoa. Anh thấy em rửa bát!!! Ông Phó tiến sĩ quát to.
- Em em... đang ở sau bếp giảng ngôn ngữ học cho ông Táo!

- Thế à! Vì bạn giảng bài nên đã nhìn lầm. Người té đó là ông anh ruột của anh... anh có một người anh giống anh như đúc. Chính ổng chạy bàn chứ không phải anh.

- Thế à... nói vậy thì ông anh ruột của anh cũng nhìn nhầm rồi! Người giảng ngôn ngữ cho ông Táo là em ruột của em. Em... a... có một người em gái giống em như lột. Cô ta rửa bát nhặt rau đó chứ không phải em đâu!

Đêm nay trong giấc mơ đẹp nhất của đời mình, hai vợ chồng ông Phó tiến sĩ cùng hô tới ba lần "Chị Hai Thanh Xuân và Đường Sơn Quán muôn năm."

6/91

1. Lời Trần Văn Giàu và Lý Chánh Trung.

2. Nguyễn Tuân và Cảnh Hoa Mai Bên Bờ Sông Nhật Lệ.

Hết

Nguồn: Thanhvien

Được bạn: TSAH đưa lên

vào ngày: 7 tháng 9 năm 2004